

SENSORVEILEDNING

Emnekode:	LBLHSRLE13
Emnenavn:	Samfunn, religion, livssyn og etikk (ny/utsatt)
Eksamensform:	Skriftlig
Dato:	2019
Faglærer(e):	Cathrine Aasgaard Eide
Eventuelt:	

Sensorveiledning

DEL A

Oppgave 1 **Demokrati og medvirkning i et samfunnsfaglig perspektiv.**

Mulige momenter:

- Studenten vet at barnehagen er barnets første møte med en offentlig arena.
- Studenten vet at barnehagen åpner for sosialisering.
- Barna tar del i et demokratisk fellesskap.
- Studenten kan gjøre rede for barns rett til medvirkning.
- Studenten kan henvise til barnehagens verdigrunnlag, og barns læring av demokratiske prinsipper og ferdigheter som rettferdighet, fordeling, åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet. Rammeplanen sier også at «Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.»
- Studenten kan si noe om voksnes ansvar for å legge til rette for barns demokratiske utvikling.
- Studenten er klar over hvordan kommunikasjons- og ytringsformer påvirker barns muligheter for medvirkning og demokratisk utvikling.
- Studenten kan gjøre rede for barns ulike ytringsformer, med lek som den viktigste.
- Utvikling av kritisk tenking er en viktig del av det samfunnet trenger av sine medborgere.

Relevant pensumlitteratur

- Norli Hansen, M. & Engelstad, F. (2010). Samfunnsklasser og eliter. I I. Frønes & L. Kjøsrodd. *Det norske samfunn* (s. 191-213). Oslo: Gyldendal
- Pettersvold, M. (2017) Barns motstand i et demokratiperspektiv. I Øksnes, M. & Samuelsson M. (red.) *Barndom i barnehagen. Motstand.* (s 115-135) Oslo: Cappelen Damm AS

Oppgave 2 **Den kristne fortellingen om jul**

De må kunne hovedtrekkene i fortellingen for å stå. Boka deler julefortellingen i to (Lukas og Matteus). De legges inn en god del kontekstuelle opplysninger og opplysninger om hvilke kristne verdier / idealer som kommer til i fortellingene. De kan sies å oppfylle oppgaven bare ved å gjengi fortellingsgangen. De er heller ikke bedt om å gjøre rede for inkarnasjonen, men bør telle positivt for de som nevner den.

Rammeplanen sier at bhg skal «gi barna kjennskap til og markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven og andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen». **Det skal godt gjøres å stå på oppgaven hvis de ikke henviser til denne.**

Læreboka er opptatt av at en ikke dette ikke oppfylles kun gjennom julenisser, lussekatter og juletrelenker – eller allmenn etikk. Innholdet i de kristne høytiden må formidles for at de skal kunne forstå den kristne tradisjonen

Oppgave 3. Hva er en profesjon, og hva innebærer det å være en profesjonsutøver?

- Studenten kan henvise til og forstå innholdet i barnehagelærernes samfunnsmandat.
- Studenten er klar over at en profesjon er et yrke som innehar faglig kunnskap, etisk dømmekraft og et moralsk ansvar.
- Studenten kan gi eksempler på hvordan man som barnehagelærer, i samarbeid med barnas foresatte, kan ivareta barnas behov for omsorg, lek, læring og danning og bidra til allsidig utvikling.
- Studenten vet at en profesjonsutøver er en som utfører bestemte oppgaver på vegne av samfunnet, og at barnehagelæreren oppgave som profesjonsutøver er å realisere samfunnsmandatet, nedfelt i barnehageloven og rammeplanen
- Studenten vet at å være en profesjonsutøver i barnehage handler om å bestrebe seg på å finne en best mulig løsning for den enkelte, og samtidig ivareta gruppa og samfunnets interesser.
- Studenten kan si noe om hvor viktig relasjonen til barnet er for yrkesutøvelsen.

Relevant pensumlitteratur:

- Hennem, B. A. og Østrem, S.(2016). *Barnehagelæreren som profesjonsutøver*. Cappelen Damm Akademisk. (Ikke på pensum)
- Lindboe, I.M. (2008). Profesjoners etiske utfordringer i et flerkulturelt samfunn. I A.M. Otterstad (red.) *Profesjonsutøvelse og kulturelt mangfold- fra utsikt til innsikt*. Oslo: Universitetsforlaget
- Tholin, K.R.(2015) *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. Bergen: Fagbokforlaget
- Ulla, B. (2012). Kroppens kraft. Kropp som del av inkludering og profesjonsutøvelse i barnehagen. I A.L. Arnesen (red.) *Inkludering. Perspektiver i barnehagefaglige praksiser*. Oslo: Universitetsforlaget

Oppgave 4 Gjør rede for de hellige tekstene i Islam.

Mulige momenter:

- Koranen og Hadith er sentrale hellige tekstene i Islam
- Ifølge Islamsk lære er:
 - o Koranen er evig og uskapt og finnes hos Gud – og er på arabisk
 - o Koranen er åpenbart via Muhammed, men ikke skrevet av ham, men samlet og redigert ca 20 år etter hans død
 - o Koranen er den siste og viktigste av bøkene fra Gud
- Koranen må vises stor respekt og man må gjennomføre rituell vask før man berører den.
- Hadith er en samling fortellinger om Muhammeds ord og gjerninger som i Islam sees på som fullkomne og derfor viktige som forbilder for muslimer.
- Hadith inneholder fortellinger om hverdagslige ting og religiøs praksis.
- Det finnes flere Hadith-samlinger. Disse ble redigert 250-300 år etter profetens død.

Relevant pensumlitteratur:

- Eidhamar (2014): *Små mennesker – stort mangfold*, Cappelen Damm Akademisk
- Winje (2010): *Høytidsmarkering i barnehagen*. Kristiansand: Høyskoleforlaget

DEL B

- Kunne forstå og beskrive forskjellene på pliktetikkk og konsekvensetikkk (kan, men må ikke bruke eksempler). Andre etiske perspektiver kan også trekkes inn (f.eks. nærhetsetikk)
 - o Konsekvensetikkk: At det er konsekvensene av handlingene som er normativt relevante (altså, som gir handlinger verdi)
 - o Pliktetikkk: At det er plikter eller normer (og ikke konsekvenser av handlingene) som er normativt relevante (altså, som gir handlinger verdi)
- Kunne identifisere og forklare hvilke verdier og perspektiver som er relevante i situasjonen, herunder flerkulturelle perspektiver, kjønn, likestilling, foreldresamarbeid.
- Kunne anvende etiske modeller i en drøfting av det aktuelle caset som bidrar til at dilemmaene blir tydelige og mer nyansert. Her er det viktig at relevante handlingsalternativer kommer med og at disse belyses i drøftingen.
- På bakgrunn av analyse og drøfting klare å begrunne hvorfor enkelte alternativer/løsninger er å foretrekke fremfor andre. Her er det ikke avgjørende at studentene svarer det samme, men at de klarer å underbygge løsningene på en faglig/teoretisk relevant måte.

Relevant pensumlitteratur:

- Eidhamar, Salvelsen (2014): Nesten som det selv, Cappelen Damm Akademisk.
- Tholin, K.R. (2015). *Profesjonsetikk for barnehagelærere*. Bergen: Fagbokforlaget
- Spernes, K. & Hatlem, M. (2013). Den flerkulturelle barnehagen i bevegelse. Teoretiske og praktiske perspektiver. Oslo: Gyldendal Akademisk